

Срђан Шљукић
Филозофски факултет
Нови Сад

СЕЛО ИЗМЕЂУ ТРАДИЦИОНАЛНОГ И САВРЕМЕНОГ

Прошле (2008) године из штампе је изашао зборник радова под насловом *Традиционално и савремено у животу и раду људи у селу* (Београд-Власотинце). У овом зборнику, чији су издавачи Српско удружење за социологију села и пољопривреде, Завод за проучавање села и Балканска асоцијација за социологију села и пољопривреде, објављени су радови с XIII Међународног научног скупа „Власински сусрети“, одржаног од 29.08. до 01.09.2007. у Власотинцу и на Власинском језеру. У раду „Власинских сусрета“ учествовали су социолози (понајвише социолози села, али и други), демографи, географи, етнологи, историчари, психолози, аграрни економисти, урбанисти, учитељи и други. Вредно је истаћи да се овај научни скуп одржава већ више од једне деценије и то сваке године, без паузе, увек са неком актуелном и социолошки релевантном темом. Тема првог скупа (1995) била је *Балканско село у променама и регионални рурални развој*, да би затим следиле и друге теме: *Пољопривредно домаћинство, обнова и развој села* (1996), *Млади и село* (1997), *Интелигенција и село* (1998), *Локални сеоски развој* (1999), *Будућност руралних подручја* (2000), *Село у европским земљама* (2001), *Жене и село* (2002), *Стари људи у селу* (2003), *Наука и село* (2004), *Рурални развој и заштита животне средине* (2005) и *Обнова и развој сеоских заједница на маргиналним подручјима* (2006). Овакав континуитет заиста је тешко наћи на на-

шим, балканским просторима, због чега организаторима (посебно проф. Др Ђури Стевановићу) треба одати дужно признање. Зборник радова објављен је са првог скупа (*Балканско село у променама*, 1995), али, на жалост, не и са наредних неколико „Власинских сусрета“, углавном због недостатка финансијских средстава. Ипак, кад су се прилике понешто побољшале, настављено је издавање зборника радова, тако да је ово трећи зборник за редом. Надајмо се да ће издавање зборника бити настављено, као што је, уосталом, настављено и одржавање скупа. Наиме, прошле су године одржани четрнаести „Власински сусрети“, са темом *Село у транзицији*.

„Уводне напомене“ написао је проф. Др Ђура Стевановић, који је и уредник овог зборника. У њима се, осим основних података о самом зборнику, налазе издвојени аспекти главне теме којима се баве аутори радова. Издвајамо само неке од њих: досадашња истраживања традиционалног и савременог, традиционално наспрам савременог, прожимање традиционалног и савременог, промене у раду, сеоске вредности и њихове промене, традиционално и савремено удруживање пољопривредника, традиционална и савремена сеоска породица. На 636 страница налази се чак 61 рад, док је аутора још више (неке радове потписала су по два аутора). С обзиром на разноликост тема, посао уредника морао је бити веома сложен и захтеван.

Аутора из иностранства има 13 и они долазе из бивших југословенских република (Црна Гора, Словенија, Хрватска и Македонија), али и из других европских држава (Грчке, Мађарске, Румуније и Бугарске). Присуство страних научника даје посебан квалитет како самим „Власинским сусретима“, тако и овом зборнику, с обзиром на значај међународне научне сарадње и на истакнуто место упоредног метода у самој социологији и друштвеним наукама уопште. Из неких од ових радова сазнајемо нешто више о односу традиционалног и модерног у румунским селима (Аурел Анка и Камелија-Лидија Чобан), затим о односу образовања и традиционалних и модерних руралних структура у Хрватској (Антун Петак), о иновацијама на грчким породичним фармама (Евагелос Папанегиту и Крисовалантис Каранфилис), о програмима локалног интегралног руралног развоја у Словенији, као и о интеракцији између бизниса и академских институција у Бугарској (Марија Стојанова). Један број научника из иностранства усредсредило се на проблеме теоријског карактера, то јест на питање односа између традиционалног и модерног и питање модернизације (Петре Георгијевски, Јорде Јакимовски), док је Срђан Вукадиновић из Црне Горе испитивао однос традиционалног и савременог у руралним областима у Србији и Црној Гори.

Проблемима општијег карактера баве се и неки домаћи аутори. Тако Драгослав Кочовић пише о селу као месту настанка универзалних људских вредности, Живо Марковић о генеричким тежњама као основи континуитета и дисконтинуитета, Ђура Стевановић о односу традиције и иновације у сељаковом систему вредности, Данило Ж. Марковић о савременим променама у садржају сеоског рада. Два рада у овом зборнику посвећена су онима који су, међу осталима, утеме-

љили истраживања руралног друштва на нашим просторима, Сретену Вукосављевићу и Тихомиру Ђорђевићу (Смиља Ракас, Данијела Здравковић).

Немали број радова, што није изненађујуће, посвећен је економским и развојним аспектима односа традиционалног и савременог у селу. Стојан Јевтић и Бранислав Гулан анализирају улогу предузетништва у руралном развоју; Срђан Шљукић и Милутин Матић, сваки на посебан начин, у центар пажње стављају питање сарадње међу земљорадницима и земљорадничко задругарство; Љиљана Василевска и Милорад Рибар инсистирају на парадигми одрживог развоја и улози допунских активности у руралном развоју; Милан Илић и Владимир Мићић испитују значај малог и новог бизниса за руралних развој; Мирјана Шуљманац-Шећеров и Ненад Стојковић пишу о развоју малих и средњих предузећа у агробизнису.

У зборнику се могу наћи и радови који разматрају проблеме сеоске породице (Бошко Прокић, Мирјана Марковић, Момчило Игњатовић, Анђа Срдић и Момчило Исић), будућност „гарстабајтерског“ села (Милош Марјановић), криминалитета на селу (Зоран Гудовић), сеоских обичаја (Милица Вујичић, Славица Коцић), традиционалне и савремене сеоске самоуправе (Драган Марковић), образовања на селу и сеоских школа (Србољуб Ђорђевић, Раденко Круљ, Звездан Арсић, Јелена Ћериман, Здравко Ђорђевић, Сузана Ђорђевић), сеоских библиотека (Бојана Вукотић), сеоских културно-уметничких друштава (Милош Немањић), присуства и приказа села и сеоског у електронским медијима (Војислав Попов). Десет радова посматра проблем односа традиционалног и савременог у конкретним локалним срединама, фокусирајући се на одређени аспект сеоског живота и испуњавајући искуственим садржајем теоријске диску-

сије (Бранко Турншек, Ивана Ивков, Бојан Анђелић, Александра Милисављевић, Нада И. Видић, Наташа Цецић, Драго Цвијановић, Јонел Субић, Бојана Бекић, Марко Јелочник, Славица Арсић, Предраг Вуковић, Лана Ивановић, Велимир Јовановић, Зора Живановић, Слободан И. Марковић).

Главна карактеристика овог зборника, његова мултидисциплинарност, показује се као његова најбоља особина. Заиста, проблем из наслова сагледан је из читавог мноштва различитих углова, чиме је избегнута свака једностраност у приступу проблемима села и сеоског друштва. Овакав концепт научног скупа и самог зборника чини нам се чак и нужан, с обзиром на апликативни карактер социологије села: затварање у некакву академску „кулу од слоноваче“ одвело би ствар у потпуно погрешном смеру. Истовре-

мено, међутим, наведена мултидисциплинарност у појединим моментима у извесној мери расплињује најважније аспекте односа традиционалног и савременог у селу (чему доприноси и донекле неуједначен квалитет радова), замагљујући оно што би требало да буде најважнија порука самих „Власинских сусрета“. Упркос овој примедби, зборник *Традиционално и савремено у раду и животу људи у селу* представља значајан допринос социолошкој литератури када се ради о социологији села као једној од посебних социологија. Они који се баве или тек намеравају да се баве проблемима друштва на селу у њему ће пронаћи вредан материјал, који ће им свакако бити од користи при истраживању.